

¹**Крайник Л.В., д.т.н., професор**

²**Кохан В.Ф., докторант штатний науково-організаційного відділу, к.т.н.**

¹*АТ«Укравтобуспром» м. Львів.*

²*Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного, Львів.*

СТРУКТУРА ПАРКУ ВІЙСЬКОВОЇ АВТОТЕХНІКИ АРМІЙ НАТО ТА ООНОВЛЕННЯ ПАРКУ ЗС УКРАЇНИ

До військової автомобільної техніки армій (ВАТ) НАТО відноситься вся колісна та гусенична техніка, що використовується у військах, включно від бойових машин з озброєнням до транспорту тилових перевезень. Певним чином визначення військова автотехніка у звичному з часів СРСР розумінні є і результатом нетотожного перекладу з англійської мови vehicle/car як автомобіль, але у англійській мові (офіційній у НАТО) vehicle є як колісний – wheeled, так і гусеничний – tracked, тобто і танки і гусеничні бойові машини піхоти (БМП) та колісні бронетранспортери (БТР), автомобілі забезпечення, шасі об'єднані одним терміном – military vehicles.

В основі класифікації і типуажу колісної ВАТ військових стандартів країн НАТО покладено класи тоннажності шасі (вантажопідйомності – допустимого навантаження на осі, за значенням якого додаткова класифікація щодо прохідності машин бездоріжжям) – light – легкі/малотоннажні – до1,5-2 т вантажності, повною масою до 5-6т, medium – середні/середньотонажні – 2 класи: 3-4 т та 5-6 т вантажності, в країнах ЄС повної маси до 12т (категорія N2), у США – до 14т, heavy – важкі, вантажністю до 16т та повної маси до 24т (в ЄС, у США – 28т) та super heavy – надважкі, повною масою понад 24/28т. У деяких стандартах окремо виділені надлегкі – ultra light – колісні і гусеничні машини, куди входять і мотоцикли/квадроцикли, легкі багті, роботизовані легкі машини, зрештою легкові автомобілі та пікапи тилового транспортного забезпечення [1-2].

Загалом вся ВАТ за цільовим призначенням (сферою використання) поділяється на 4 ешелони (категорії):

- I – бойові, переднього краю;
- II – вогневої підтримки переднього краю / поля бою;
- III – забезпечення переднього краю / лінії зіткнення;
- IV – тилового транспорту.

В окрему, V категорію, виділено причепи, напівпричепи та зйомні модулі/контейнери. Вся колісна і гусенична техніка I-III ешелонів об'єднана визначенням тактична авто техніка – tactical cars/vehicles.

Узагальнена питома частка різних класів (за тоннажністю) та ешелонів/ категорій ВАТ у структурі парків (на прикладі армій США, ФРН, Польщі) представлена у табл. 1 [1-5].

Таблиця 1.

Узагальнена структура парку ВАТ I-III ешелонів за тоннажністю

Класи тоннажності	ультра легкі	легкі	середні	важкі	надважкі
В середньому, %	5	50	25	13	7
Діапазон коливань,%	2	7	4	3	2

Типи машин колісної ВАТ, що характерні для армій НАТО, за типажом представлені у табл.2.

Таблиця 2.

Типаж і кількість тактичних колісних машин ЗС США

1.	Легкий тактичний всюдихід LTATV (Light Tactical All-Terrain Vehicle)
2.	Легкі тактичні автомобілі- LTV (Light Tactical Vehicle) вантажопідйомність до 2 т. Середні тактичні автомобілі MTV (Medium Tactical Vehicles) вантажопідйомність 2,5-5,0 т.
3.	Середні тактичні автомобілі FMTV (Family of Medium Tactical Vehicles) вантажопідйомність 2,5-5,0 т. Середні тактичні автомобілі MTVR (Medium Tactical Vehicle Replacement) (Oshkosh Defense)
4.	Важкі тактичні автомобілі- HTV (Heavy Tactical Vehicle) вантажопідйомність понад 5,0 т.
5.	Сімейство машин із протимінним захистом від прихованого нападу- MRAP (Mine-Resistant Ambush Protected)

Висновки. Враховуючи, що структура і типаж ВАТ ЗС України у домінуючій масі є ще з часів СРСР (розробки кінця1950-початку 1960-х рр.), в табл. 3 представлено орієнтовна структура та чисельність парку колісної ВАТ ЗСУ на перспективу – з аналізу та узагальнення даних Military Balance щодо співставними за чисельністю сухопутних військ ФРН, Франції та Польщі.

Відповідно у табл.4 – пропозиції щодо обсягів і термінів необхідних поставок нової колісної ВАТ різних типів (I-III ешелонів, без врахування тилового транспорту, що звично забезпечується за рахунок легкових автомобілів/кросоверів, вантажівок та автобусів загального призначення), що дозволили б

**XV міжнародна науково-практична конференція
«Сучасні технології та перспективи розвитку автомобільного транспорту»**

повністю оновити та гармонізувати типаж і структуру парку впродовж 10 років (Практично в усіх державах – членах НАТО є розроблені та реалізуються 10-15 річні програми оновлення парку ВАТ, у РФ – з 2005р.[6] регулярні 5-річні програми). Типові зразки – приклади різних типів сучасної ВАТ зарубіжних армій представлено у табл.5. (Без автотехніки тилового транспорту – IV ешелону, що звично забезпечується легковими та вантажними автомобілями, автобусами загального призначення

Таблиця 3
Необхідне оновлення структури і парку колісної ВАТ ЗСУ (по аналогії з парками ВАТ у ФРН, Франції, Польщі), тис. шт.

Цільове призн класи тонажн	I бойові	II вогневої підтримки	III забезпечен перед кра	IV тиловий транспорт	V Причепи контейн
Надлегкі UL	2,0	0,3	0,5	1,0	0,3
Легкі L	20,0	5,0	25,0	10,0	4,0
Середні M	5,0	3,0	12,0	5,0	2,0
Важкі H	2,0	2,0	1,0	3,0	3,0

Таблиця 4
Пропозиція по 10-річній програмі оновлення парку ВАТ – переходу на структуру і типаж ВАТ IV-го покоління НАТО (тис. шт.)

Роки / категорії	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
I	дз	0,1	0,3	0,3	0,3	-	-	-	дз	0,1
U II	-	дз	0,1	0,1	0,1	-	-	-	дз	0,1
III	дз	0,2	0,2	0,2	0,2	-	-	-	дз	0,1
I	дз	0,05	0,1	0,4	0,55	2,0	4,0	4,0	4,0	4,0
L II	-	дз	0,05	0,05	0,1	0,5	1,3	1,0	-	-
III	дз	0,05	0,1	0,5	1,7	3,0	4,0	4,0	6,0	7,5
I	-	дз	0,1	0,5	1,4	2,0	2,0	1,0	-	-
M II	-	-	дз	дз	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
III	-	дз	0,1	0,5	0,7	1,2	2,0	2,5	2,5	2,5
I	-	дз	дз	0,1	0,4	0,5	0,5	0,5	-	-
H II	дз	0,1	0,5	0,5	0,5	0,4	-	-	-	дз
III	дз	0,1	0,4	0,3	-	-	-	-	-	дз
I	-	-	дз	0,05	0,15	0,3	0,25	0,25	-	дз
S II	дз	0,05	0,1	0,25	0,5	0,5	0,5	0,1	-	-
III	-	-	-	-	-	дз	0,1	0,3	0,3	0,3

Прим. : дз – дослідні зразки.

Література

1. Army Truck Program (Tactical Wheeled Vehicle Acquisition Strategy). Report to the Congress. – Washington. Headquarters, Department of the Army, June 2010 35 p. URL:<https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA536363.pdf> (дата звернення 15 09. 2022)
2. Congressional Committee Materials [H.A.S.C. No. 117–38] Army tactical wheeled vehicle program update and review of electrification. Hearing held may 27, 2021 URL: <https://www.congress.gov/117/chrg/CHRG-117hrg45432/CHRG-117hrg45432.pdf> (дата звернення 16 09. 2022).
3. Congressional Committee Materials. Tactical wheeled vehicles. (Army Should Routinely Update Strategy and Improve Communication with Industry). Report to Congressional Committees. July 2021. URL: <https://www.gao.gov/assets/gao-21-460.pdf> (дата звернення 20. 09. 2022).
4. Hélène Masson. Europe des véhicules blindés Les maîtres d’œuvre industriels européens face aux stratégies nationales d’acquisition: entre concurrence et partenariat. *Recherches & Documents*. Février 2022 (Recherches & Documents). URL: <https://www.frstrategie.org/sites/default/files/documents/publications/recherches-et-documents/2022/032022.pdf> (дата звернення 21. 07. 2022).
5. Polaris mrzr ltatv ~ part two. In April 2015 during the CJOAX 15-01 held at Fort Bragg in North Carolina I was able to take a close look at the Polaris MRZR LTATV, writes Carl Schulze. 28 Dec 2021. URL: <https://www.joint-forces.com/features/49557-polaris-mrzr-ltatv-part-two35>. (дата звернення 24. 09. 2022).
6. «Концепции развития военной автомобильной техники Вооруженных Сил Российской Федерации на период до 2020 года». Разработанный ВНК ГШ утвержден МО России в январе 2010 р. URL: <https://xn---7sbb5ahj4aiadq2m.xn--p1ai/others/doctrina8.shtml> (дата звернення 34. 09. 2022).